

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

41. An in aliquo casu dispensatio Episcopi in sui legibus sine causa sit
valida? Et quid, si illae Constitutiones fuerint autoritate Pontificia
confirmatae? Et quid est dicendum, si praedictas ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

tamen in eis dispensare, vel non dispensare, sicut in alijs legibus Pontificiis ad eam solum Dicoesim directis iuxta opinioniones relatas *diffic. 8.* sed si dispenset sine causa, dispensatio erit nulla, sicut quando sine causa dispensat in alijs legibus Pontificiis.

RESOL. XLI.

An in aliquo casu dispensatio Episcopi in suis legibus sine causa sit valida?

Et quid, si ille constitutiones fuerint auctoritate Pontificis confirmatae?

Et quid est dicendum, si praedictas constitutiones Episcopus iuramento confirmaverit? Ex part. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 46. alias 41.

Alibi in Ref. not. seq. à principio.

§. 1. **A** Libi satis firmavi, dispensationem Episcopi sine causa, peccaminosam esse, non tamen inualidam: modò quæro, an dicta doctrina possit in quibusdam casibus limitari: Et respondeo primò affirmatiuè, quando lex illa Episcopi transiit in contractum incommòdum alterius, vt si fieret statutum, vt omnes ad Vibem confluentes gauderent aliquo priuilegio; non possit illud Episcopus reuocare respectu eorum, qui iam venerant, absque legitima causa superueniente: quia ius ex illo contractu iam in illis est acquisitum. Sic, alijs relatis; Sanch. *lib. 8. de matrimo. disp. 17. numer. 29.* Secundò, nisi illæ Constitutiones fuerint auctoritate pontificia confirmatae: quia ex ea confirmatione gaudent auctoritate Papæ, & reputantur ac illius leges; ac proinde se habet ad illas Episcopus, ac ad ius commune: quia nequit eam confirmationem ex parte tollere. Ita Syluester *verb. Beneficium, 3. q. 9. n. 13.* Angelus *verb. Beneficium, n. 22.* & ibi Armilla *n. 27.* Tabiena *verb. Beneficium, 2. q. 15. n. 17.* Sayrus *de censuris, lib. 6. c. 11. n. 11.* Azorius *lib. 5. instit. moral. c. 15. q. 7.* & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *ubi supra, n. 30.* Et hanc opinionem sequitur etiam Salas *de legibus, disp. 20. sect. 3. n. 29.* quando Pontifex ita confirmat, vt velit illis Constitutionibus robur addere, & illas facere proprias: secus verò, si solum eas confirmat, declarando esse laudabiles, & debere obseruari à subditis. Tertio, secundum aliquos, nisi Episcopus eas Constitutiones iuramento confirmauerit: quia cum non possit secum in iuramento dispensare, nequibit etiam dispensare in iis Constitutionibus. Ita Angelus, Syluester, Tabiena, Armilla, Sayrus, & Azorius *ubi supra.*

2. Sed vt verum fatear, huic tertio dicto non possum adhærere: puto igitur, quòd licet Episcopus dispensaret in dictis Constitutionibus iuratis absque iusta causa, valeret adhuc dispensatio, quamuis sit periuurus: quia periuurium non impedit actus valorem. Sicut si quis iurasset, non prodigè se expensurum pecunias, peccaret prodigè expendendo, sed factum teneret. Ita Gambatus *de aub. Legati, lib. 10. n. 452.* & Sanch. *d. disp. 37. n. 31.*

RESOL. XLII.

An Episcopus possit dispensare, quamuis petens prius adherit Pontificem, qui dispensationem negauit, iudicans causam propositam non esse iustam.

Et notatur eum, qui impetrauit dispensationem à Pontifice voti, in quo poterat Episcopus dispensare, posse ad eum confugere, vt dispenset.

Dicendum est etiam posse confugere ad potentem ex priuilegio, vt dispenset. Ex p. 8. tr. 3. Resol. 49.

§. 1. **N**egatiuè respondet Sanchez *de Matrimo. lib. 8. d. sp. 14. n. 5.* vbi sic ait: Quando Pontifex de eo casu consultus denegauit dispensationem, iudicans non adesse causam, credo, nisi noua causa proponatur, non posse dispensare Episcopum. Quia eo ipso quòd Pontifex denegauit, videtur facultatem auferre inferioribus cum illo singulari dispensandi, nisi ex noua causa emergenti. At secus esset, vbi huic singulari non denegasset, ac constat solitum esse Pontificem alijs denegare ob eas causas dispensationem, reputando eas non iustas. Tunc enim posset Episcopus cum illo, cui denegata non est, iudicans eas esse causas iustas dispensare: quia cum iure ordinario sibi ea dispensatio competat, non attingitur ad dispensandum ex iis solis causis, quibus Pontifex existentibus vult dispensare. Nec Pontificem denegasse alijs ex ea causa dispensationem, ligat ordinariam Episcopi facultatem, ne valeat dispensare cum in hoc, cui Pontifex non denegauit. Ita Sanchez & post illum Gutierrez *de Matrimo. c. 123. n. 18.*

2. Igitur eo ipso quòd Pontifex denegauit dispensationem ex ea causa, videtur facultatem auferre inferioribus dispensandi cum illo singulari, nisi ex noua causa emergente, seu proposita. Sicut postquam Pontifex aliquem condemnauit, non potest Episcopus illum absoluerè, licet fortasse potuisset, si causa prius ad illum delata fuisset.

3. Et idè hanc sententiam tenet Rodriguez *in summa tom. 1. cap. 57. num. 1.* vbi sic ait: *Quando el Sumo Pontifice consultado nego la dispensacion en cierto caso, en el qual podia el Obispo dispenser iuzgando no auer causa suficiente, no podra el Obispo dispensar en el, si sobreviene otra causa suficiente, porque negando el Papa la dispensacion en este caso es visto quitar la auctoridad en el al Obispo, salvo si otra persona pide la dicha dispensacion en caso de la misma especie, porque puede el Obispo dispensar con ella. Lo primero por auer otras causas. Lo segundo porque aunque haya las mismas respeto desta persona, puede juzgar que son suficientes, aunque respeto de la otra las juzgo el Papa por no tales.* Sic ille.

4. Sed contrariam sententiam tenet Suarez *de legibus, lib. 6. c. 22. n. 4.* vbi sic ait: Ablatio potestatis, praesertim ordinariae, mihi non videtur sufficienter probari, quia illa praesumptio nullo iure fundatur, neque ex illo facto sufficienter colligitur, considerata natura dispensationis, quae est quadam gratia. Cum enim dispensatio non sit debita, potest denegari à Pontifice ex sola voluntate: ergo per hoc non est, cur censetur auferre ab inferiori potestatem illam concedendi, si velit. Deinde denegatio dispensationis potest prouenire ex particulari iudicio, quòd talis causa non sufficiat ad iustam dispensationem; sed Episcopus non tenetur conformari Pontifici in hoc iudicio: ergo neque in eo casu tenetur praesumere fuisse mentem Pontificis in illo casu, sibi auferre potestatem dispensandi. Imò potest praesumi, voluisse se exonerare, tacitè subditum ad suum ordinarium remittendo. Consequentia cum maiori videtur clara. Minor autem patet; quia licet Papa non soleat dispensare ex aliqua causa, neque admittere illam, vt sufficientem, potest Episcopus dispensare ex illa, si probabiliter iudicet esse legitimam. Quod concedit idem Sanchez *supra*, quando de illa consuetudine, seu iudicio Pontificis ex alijs casibus in generali constat: non verò, quando in particulari casu praecessit denegatio dispensationis.

5. Sed non video, quid hoc referat, aut cur inde censetur ligata potestas inferioris, cum illa denegatio tantum sit applicatio propriae voluntatis ad operandum iuxta proprium iudicium, cui non repugnat, vt